

OBSAH

ÚVOD	11
1. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PROMĚN UČITELSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	15
1.1 Transformace českého školství po roce 1989	16
1.2 Proměny učitelské profese jako výzva pro učitelské vzdělávání	23
LITERATURA	33
2. VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ MATEŘSKÝCH ŠKOL: VÝVOJ, SOUČASNÉ PROMĚNY A PERSPEKTIVY	37
2.1 Vzdělávání učitelů MŠ v historicko-srovnávací perspektivě	38
2.1.1 Předškolní výchova jako problém vzdělávací a sociální politiky	38
2.1.2 Pojetí předškolní výchovy jako východisko pro koncepci učitelské přípravy	41
2.1.3 Základní mezníky ve vývoji vzdělávání učitelů MŠ u nás	44
2.1.4 Zahraniční trendy ve vzdělávání učitelů MŠ	48
2.2 Proměny vzdělávání učitelů MŠ v České republice po roce 1989	55
2.2.1 Studium na středních odborných (pedagogických) školách	56
2.2.2 Studium na vyšších odborných školách	57
2.2.3 Studium na úrovni vysoké školy	59
2.2.4 Přehled možností studia učitelství pro MŠ v České republice	61
2.3 Ověřování inovativních přístupů ve studiu učitelství pro MŠ	67
2.3.1 Působení na profesní orientaci studentů prostřednictvím kurzu Osobnostní a sociální výchova v souladu s principy humanistického přístupu	68
2.3.2 Příprava studentů na práci s věkově smíšenými skupinami	82
2.3.3 Proměny v pojetí pedagogické praxe	85
2.3.4 Pojetí praxe ve specializacích	89
LITERATURA	99
3. VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ PRIMÁRNÍCH ŠKOL: VÝVOJ, SOUČASNÉ PROMĚNY A PERSPEKTIVY	101
3.1 Vzdělávání učitelů primárních škol v historicko-srovnávací perspektivě	102
3.1.1 Vzdělávání učitelů primárních škol v naší tradici	102
3.1.2 Vzdělávání učitelů primárních škol v západoevropských zemích	104
3.2 Proměny vzdělávání učitelů primárních škol v České republice po roce 1989	108
3.2.1 Transformace primární školy jako výzva k proměně v pojetí učitelské profese, rolí a klíčových kompetencí	108

3.2.2	Analýza výchozího stavu – identifikace základních problémů ve vzdělávání učitelů primárních škol	113
3.2.3	Proměny učitelského vzdělávání optikou vzdělávací politiky a v názorech odborníků	115
3.2.4	Východiska nového pojetí přípravného vzdělávání učitelů primárních škol a konkrétní pokusy o reformu studia na začátku 90. let	124
3.2.5	Reflexe změn v přípravném vzdělávání učitelů primárních škol v posledním desetiletí	138
3.3	Ověřování inovativních přístupů k přípravě učitelů primárních škol	143
3.3.1	Konstruktivistické přístupy k rozvíjení profesní identity studentů	145
3.3.2	Osobnostní a sociální rozvoj studentů učitelství pro primární školu prostřednictvím kurzu Osobnostní a sociální výchova	154
3.3.3	Osobnostní a sociální rozvoj studentů učitelství pro primární školu prostřednictvím dramatické výchovy	163
3.3.4	Model proměny oborové didaktiky v přípravě učitelů primární školy	174
3.3.5	Portfolio v přípravě učitelů primární školy	180
3.3.6	Příprava studentů učitelství na práci s právy dítěte	190
3.3.7	Metoda akčního výzkumu při ověřování výukových modelů	201
3.3.8	Evropská dimenze ve vzdělávání učitelů primární školy	205

LITERATURA **211**

4. VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ SEKUNDÁRNÍCH ŠKOL: VÝVOJ, SOUČASNÉ PROMĚNY A PERSPEKTIVY **217**

4.1	Vzdělávání učitelů sekundárních škol v historicko-srovnávací perspektivě	218
4.1.1	Vývoj poválečného vzdělávání učitelů sekundárních škol v českých zemích	218
4.1.2	Vzdělávání učitelů nižších sekundárních škol v Evropě	224
4.2	Proměny vzdělávání učitelů sekundárních škol v České republice	228
4.2.1	Příprava učitelů sekundárních škol na pedagogických fakultách do roku 1989	228
4.2.2	Příprava učitelů sekundárních škol na vybraných pedagogických fakultách po r. 1989	229
4.3	Ověřování inovativních přístupů k přípravě učitelů sekundárních škol	236
4.3.1	Klinický semestr – specifická podoba pedagogické praxe	236
4.3.2	Učební úlohy jako inovativní prvek ve výuce obecné didaktiky a pedagogické praxe	243
4.3.3	Modularizace studia učitelství	252

LITERATURA **263**

SUMMARY **265**

SHRNUTÍ **269**